

כתובתנו באינטרנט - <http://www.ohrshalom.net> דוא"ל - info@ohrshalom.net

י"א מנחם אב תשס"ו גיליון מספר - 102 שנה שנייה חדש מאורות לילדים ונוער העורך - נועם צחור

פרשת ואתחנן - נחמו					כניסת שבת / שעון קיי				
חברון יום-ת"א חיפה ב"ש					חברון יום-ת"א חיפה ב"ש				
20:13	20:15	20:16	20:13	20:14	19:15	19:08	19:13	18:58	19:14

העלון מוקדש לעילוי נשמת העלון מוקדש לרפואה והצלחה בגשמיות ורוחניות

מוניה מיכאל בן יוסף ז"ל	גולדשטיין אסתר בת דניאל ז"ל	אביה בת בלהה	אהרון דוד בן רות	איריס בת שושנה
אברהם אברהם בן צאלח ז"ל	גרינשטיין יצחק בן דב ז"ל	אליעזר שמואל בן פרידא	בנימין יהושע בן רות	גיא רפאל בן שושנה כמסנה
אורנשטיין הינדה בת יעקב ז"ל	דיין שאול בן יחזקאל ז"ל	הרה"ג יחיא זכריה בן מרים	חיה שרה דמרי בת מיסה	יהונתן בן מלכה פולארד
ארונוב לאה בת איזידור ז"ל	וינר נטליה בת אדם ז"ל	חן חנה בת רוזית	חנה בת גזיילה	יהונתן בן מלכה פולארד
ארז מנחם בן חיים ז"ל	זילברברג נתן בן אריה ז"ל	יצחק רפאל הכהן בן רחל	כרמלה בת ליליאן	נחם מנדל בן חנה

מאורות הפרשה - "ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום"

ויש להבין מדוע נסמכו הפסוק [דברים ד' פס' ג] "עֲיִנְיֶיכֶם, הָרְאוֹת, אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה יְהוָה, בְּבַעַל פְּעוֹר: כִּי כָל-הָאִישׁ, אֲשֶׁר הֵלֵךְ אַחֲרַי בְּעַל-פְּעוֹר--הִשְׁמִידוּ יְהוָה אֱלֹהֵיךָ, מִקְרָבְךָ" לבא אחריו [פס' ד] "וְאַתֶּם, הַדְּבָקִים, בְּה', אֱלֹהֵיכֶם--חַיִּים כְּלַכֶּם, הַיּוֹם"?

ואמר האדמו"ר זצ"ל הוא שאמרו רז"ל [סוכה נ"ב] "כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו" ובפשטות מכיוון שאדם גדול הוא הרי יש לו כוחות גדולים, ולכאורה יש בידו להכניע את יצרו בנקל, ונמצא כי משקל הבחירה החופשית שלו לוקה בחסר, וע"כ על מנת שהיצר יוכל לעמוד נגדו, קיבל גם הוא כוחות גדולים יותר.

לפי זה רואים אנו שהבחירה החופשית של אדם גדול זהה לזה של אדם פשוט, כי הגם שכוחו של אדם גדול רב הוא, הרי כנגדו יש יצר גדול באותה מידה, ומלחמת היצר שווה לכל אדם.

אך מצד האמת, לא כך הם פני הדברים, כי מדברי רז"ל למדנו שאדם גדול עומד בפני מערכה גדולה יותר במלחמתו ביצרו, הרבה מעבר לאדם הפשוט, וככל שהאדם גדול יותר סכנתה מרובה יותר. וזה ע"פ מה שביארו רז"ל [סוכה שם] על הפסוק [ויאל ב] "וְאַת-הַצְּפוֹנִי אֲרַחֵק מֵעֲלֵיכֶם, וְהַדְּחַתִּיו אֶל-אֲרָצְךָ צִיָּה וְשִׁמְמָה--אֶת-פְּנֵי אֶל-הֵימָן הַקְּדָמִי, וְסִפּוֹ אֶל-הֵימָן הָאֲחֵרוֹן; וְעָלָה בְּאָשׁוֹ, וְתַעַל צַחַנְתּוֹ--כִּי הַגְּדִיל, לְעִשׂוֹת", "ואת הצפוני" זה יצה"ר שצפון ועומד בלב האדם - "ועלה באשו ותעל צחנתו" בעבור שמניח את אומות העולם ומתגרה בבני אל - חי, "כי הגדיל לעשות".

"אמר אביי ובתלמידי חכמים יותר מכולם כי הא דאביי" - ששמע אדם אחד שאמר לאשה אחת נקדים ונלך בדרך, ואביי אמר בלבו אלך ללוותם וע"י כך אפריש אותם מאיסור שהם מתכוונים לעבור, והלך אחריהם שלש פרסאות [בערך 13,500 מטר] בתוך האגם במקום קני הסוף והם היו מהלכים בדרך ולא עשו כל רע וכשנפרדו זה מזה אמרו דרכנו היתה רחוקה וחברתנו נעימה. אמר אביי אם הייתי אני בעצמי במצב שכזה לא הייתי יכול להעמיד את עצמי ולהתאפק מלחטוא. כיוון שכך ראה אביי בעצמו חסרון גדול והיה מצטער מאוד עד שבא זקן אחד ולימדו את הנאמר "כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו" ולכן אל לו לאביי להצטער כל כך שלפי גדולתו כך יצרו גדול.

ענין זה לומדים אנו גם מענשו של היצה"ר שנאמר בו "ואת הצפוני ארחיק וכו' ותעל צחנתו" וזה משום שהניח את אומות העולם ומתגרה בישראל, "ובתלמידי חכמים יותר מכולם" והיות שהתגרות מיוחדת זו איננה מתפקידו ושליחותו של היצר להכשיל בני אדם, ועל כן נענש הוא, בשל היותו מקשה עליהם יותר מהנדרש.

ונוכל כעת להבין את סמיכות הפסוקים "עֲיִנְיֶיכֶם, הָרְאוֹת, אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה יְהוָה, בְּבַעַל פְּעוֹר: כִּי כָל-הָאִישׁ, אֲשֶׁר הֵלֵךְ אַחֲרַי בְּעַל-פְּעוֹר--הִשְׁמִידוּ יְהוָה אֱלֹהֵיךָ, מִקְרָבְךָ" לבא אחריו "וְאַתֶּם, הַדְּבָקִים, בְּה', אֱלֹהֵיכֶם--חַיִּים כְּלַכֶּם, הַיּוֹם" - וזה על פי המדרש [ב"ר פכ"ב,ו] ששם המשילו חז"ל את דרכו של היצה"ר לכלב שידוע לדאוג לפרנסתו בחכמה, והולך ויושב ליד המאפיה ומנמנם, על מנת שהאופה לא ישים ליבו להישמר, ואז בבת אחת הוא מושך את המגש שעליו מצויים הלחמים ומפזרם, וכשהאופה אוסף את מה שנפל חוטף הוא אחד מהם ובורח.

כך הוא היצה"ר כשהוא לוכד את האדם בערמוניות כי באמת אין בכוחו של היצה"ר להלחם עם האדם, אלא כל כוחו האך ורק בהערמה, בהיותו פרי הדמיון ועבודתו והצלחתו היא כאותו כלב ממש, שמנסה להסיח את לב האדם משמירה על עצמו ומורידו לבאר שחת.

ועל כן סמך הכתוב את ענין "בעל פעור" שעבודתו בזויה בתכלית הביזוי, ואין הדעת סובלת עבודה שכזו, ובכל זאת הצליח היצר לדמות בליבם של הזונים אחר בנות מדין כי "מצווה" הם עושים שמבזים עבודה זרה, ולא שמו ליבם שזוהי עבודתה, כי נתנו לדמיון רוחם להובילם ככלב הזה.

על כן אמר הכתוב מיד "ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום" – ורמז יש בזה למה שאירע עם יעקב אבינו ע"ה בהיותו במעבר יב"ק, שנאמר שם [בראשית, ל"ב] "וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב, וַיֹּאמֶר הַגִּידָה-נָא שְׁמֶךָ, וַיֹּאמֶר, לְמָה זֶה תִּשְׁאַל לְשְׁמִי" כי יעקב אבינו רצה לדעת מה מהותו של אותו מלאך, שרו של עשיו, יצה"ר שמשטין על ישראל, וזה מתוך שמו, כי בידוע שמו של אדם או דבר הוא מהותו, ותשובתו של המלאך הייתה שכל כוחו ומהותו בא מ"למה זה תשאל לשמי" היינו שמהותו היא לסמא את עיני האדם שלא יחקור אחריו ולא ישאל, וכך הוא יוכל להכשילו, כי ברגע שהאדם יחקור וישאל אחריו יאבד היצה"ר את כל כוחו להכשילו.

ושמעתי מהאדצור"ר זצ"ל כי רמז המלאך ליעקב אבינו שמי שרוצה לנצחו שלא יגדיר אותו כלל ולא יקרא לו בשם כי מהותו של היצר היא רק דמיון ואינה מציאות בכלל, ולכן אין לו שום שייכות לשם, כי שם מורה על מהות ומציאות של הדבר, ומכיוון שה"רע" הוא דמיון בלבד, לא שייך לקרוא לו בשם.

ועל פי דברנו ניתן לבאר את הנאמר [קהלת, ט] "עיר קטנה, ואנשים בה מעט; ובא-אליה מלך גדול, וסבב אתה, ובנה עליה, מצודים גדלים. ומצא בה, איש מספן חכם, ומלט-הוא את-העיר, בַּחֲכָמָתוֹ..". שהוא משל למלחמת היצר [עיינן קהלת רבה פ"ט, ט"ו] ומפסוקים אלו לא התבאר איך מילט החכם את העיר ואיך הרס את המצודים הגדולים בחכמה בלבד, אלא שכל חכמתו של החכם הייתה לפקוח את עיני יושבי העיר ולהראותם שה"מלך" איננו "מלך" וה"גדול" אינו גדול, וה"מצודים גדולים" אינם כאלו, אלא הכל דמיון בלבד.

והוא שאמרה התורה בסמוך לדמיון עבודת "בעל פעור" "ואתם הדבקים בה' אליהם" ואינכם שוגים בדמיונות שווא ומדוחי היצר, אלא שמעמידים אתם את עצמכם כ"מלך" מוח – לב – כבוד, ולא "למך" – לב – מוח – כבוד, ואינכם נוטים אחר הלב ותאוות הדמיון, "חיים כולכם היום" – היום ממש, כל יום ויום במלחמת היצר ונוצחים אותו.

והוא שרמזה הגמרא [קידושין, ל] "ואמר ר"ש בן לוי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש המיתו שנאמר (תהילים לז) צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו שנאמר אלהים לא יעזבנו בידו..". בהיותו דבק בקב"ה ולא שוגה בדמיונות וכזבים.

והעזרה היא ההארה שמאיר אור ה' על נפש האלהית להיות לה יתרון ושליטה על סכלות הכסיל ויצה"ר כיתרון האור מן החושך, וזה כשידבק באמת ומה היא אותה אמת? אמרו חז"ל: בכל יום יצרו של אדם מתגבר עליו, ואלמלא הקב"ה עוזרו, היה נופל בידו. – זאת האמת, לדעת שאנו לא צועדים על הגשר לבד, אלא הקב"ה צועד איתנו והוא זה שתומך ועוזר לנו לעבור את הגשר, רצוף הניסיונות הקשיים והמכשולים, אותם עורם היצר בדרכנו אחד אחרי השני כדי להפיל אותנו. אך - אלמלא הקב"ה עוזרו היה נופל בידו – כלומר: דע, שיש מי שעוזר ויש מי שרוצה שנעבור את הגשר הזה בשלום!

מקדשת לברכת זש"ק לאפרת בת אהובה מאורח הניצח – "קניין תורה"

במסכת אבות (ו', ה'-ו') יש לנו ארבעים ושמונה דרכים שהתורה נקנית בהם. אגב, בדרכים שהמשנה מונה, קיימת השאלה האם אלה מעלות התורה או דרכי הקנין שלה? ניתן לראות שלכאורה יש שם תערובת בין הדברים בהם קונים את התורה, לדברים שקורים לאדם שקנה אותה. מסתבר, שהתערובת הזו היא לא שגגה ולא טעות סופר, זו תערובת הקשורה בעצם הענין. את כל הכלים המנויים בקנין תורה, אינני יכול לשכלל כשלעצמם; על-מנת לפתח אותם, אני חייב את התורה שתדריך אותי. קנין התורה הוא למעשה מעין ההגדרה ההלכתית של "גיטה וידה באים כאחד".

יש דברים בהם שלב א' הוא מוקדם והכרחי לפני קבלתו של השלב השני, ואי אפשר להגיע לשלב מאוחר יותר בלא קדימתו של שלב אחד; זו הגדרה מהותית של דרגה אחר דרגה, שלב אחר שלב. באותה מידה, יש דברים שבמהותם, אין להם יחס כזה של סיבה ומסובב, אלא הם בנויים כאחת. כלומר, שני הדברים נוצרים בבת אחת ומשתכללים בבת אחת. הדברים שמופיעים בתור קנין התורה, הם גם קנין התורה וגם מעלות התורה, הם גדלים ביחד עם התורה. במובן מסוים, הם הכלי, הם בית הקיבול, והם התוצאה. בספרים אחרים מדובר על הדימוי "כהדין קמצא דלבושיה מיניה וביה", כאותו חגב-שבלול-שלבול-שלבושו ממנו ובו. ביתו של השבלול איננו בית שהשבלול בונה לו ואחר-כך נכנס לגור בתוכו, אלא שני הדברים הללו באים כאחד, הוא גדל והבית שלו גדל איתו. במובן הזה, כליה של התורה הם כלים שגדלים ביחד איתה, קניינם ומעלתם באים כאחד. אם מסתכלים ברשימה, בכל קנין וקנין, כשם שקיים הצד של הקנין, שהם דברים הכרחיים על מנת שאדם יזכה לתורה, כך אפשר לומר מהצד האחר, שאדם חייב שתהיה לו תורה, כדי שהוא יוכל לזכות לדברים הללו.

עם כל מה שאמרו ש"דרך ארץ קדמה לתורה", בסופו של דבר, יש ספר אחד שבודאי אין לו הקדמה - הקב"ה נתן את התורה בלי שום הקדמה; פותחים אותה, ותכף ומיד היא מתחילה. מאי טעמא? מפני שלתורה לא יכולה להיות הקדמה, או שאני נכנס בפנים או שאינני נכנס בפנים, או שאני נכנס לתוכה או שאינני נכנס, אבל אינני יכול לבנות תורת הקדמות.

עם כל זה, עם העובדה שאין הקדמה לתורה, עדיין יש לתורה מדד שהיו קוראים לו 'דף א' של הגמרות'. כמו ששאלו על כך שהתורה איננה מתחילה באות א' אלא באות ב', כך הגמרא לעולם לא מתחילה בדף א', וניתן לומר, שדף א' הוא הדף הריק שנמצא לפני זה. הכלי של קבלת התורה הוא הכלי הכי פשוט והכי מובן מאליו - הכלי של הנכונות לקבל.

בשעת מתן תורה הקב"ה אומר: "מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשים בו?" מה היה הרז הזה שגילו לבנים? "כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע" (שמות כ"ד, ז'). הרז הזה הוא ההקדמה לתורה, הרז הזה עונה לשאלה איך מקבלים תורה. מסתבר, שהאנשים הללו, עם כל זה שהיו אנשים נמוכים, הם ידעו את הסוד של קבלת התורה. הסוד של קבלת התורה הוא לדעת לקבל אותה, להיות מוכן לקבל אותה, זהו סוד קבלת התורה בכללה.

במילים אחרות הייתי אומר, שבכל שלב, הסוד הגדול הוא סוד הקליטה, הן בקליטת החכמה של התורה, הן בקליטת ההרגשה של התורה והן בקליטת מהויות פנימיות של התורה. הסוד של הקליטה עומד על כלל אחד - ככל שאני מתנה יותר תנאים מוקדמים: מה אני רוצה לקבל, איך אני רוצה לקבל ובאיזו צורה אני רוצה לקבל, אני יכול פחות לקבל את התורה. כלל זה נכון לגבי כללות התורה, והוא נכון גם לגבי פרטות התורה.

מאילול הסיפור הגסידי -

חסידים מספרים כי הצדיק ר' לייב שרה'ס, שנקרא כך על שם אמו שרה, היה רגיל לדבר על הרביים האומרים תורה בזו הלשון: "מה פירוש אומרים תורה? צריך אדם להשגיח שכל עשיותיו יהיו תורה, והוא בעצמו יהיה תורה, עד שילמדו בני אדם מהנהגותיו ומתנועותיו ומדביקותו ללא זיע, והא נעשה בחינת השמים, שעליהם נאמר: 'אין אמר ואין דברים בלי נשמע קולם, בכל הארץ יצא קום בקצה תבל מליהם'".

מאילול מנהגי רבאנין - עניני "שמחות"

- א. את הנפטרים קברו בטלית כשרה ולא פסולה.
- ב. האבל הניח גם תפילין דר"ת.
- ג. בבית האבלים לא אמרו "למנצח לבני קרח".
- ד. בחודש ה'ב אמרו בשחרית קדיש דרבנן שאחר אין כאלהינו וקדיש שאחרי עלינו לשבח של מנחה וערבית.
- ה. כל י"ב חודש למדו משניות פ"ז דמקואות "יש מעלין" נוסף לכך הקפידו ללמוד פרק זה בע"ש לפני מנחה ובמוצ"ש אחרי הבדלה, וגם בע"ש ובמוצ"ש שקודם היא"צ וביום היצ"א.
- ו. אבל היה מזכיר נשמות גם בשנה הראשונה.
- ז. ביר"ט שחל בשבת היו ג"כ מזכירים נשמות.
- ח. אבל לא התפלל כלל לפני התיבה בר"ח, חנוכה, פורים, חוה"מ ובמנחה של ע"ש.
- ט. רבותינו התפללו כל תפילותיהם הרגילות גם באבילותם.
- י. בשבת הראשונה לאחר פטירת הרבי ניהל בנו ממלא מקומו את השולחן ואעפ"י שהיה בתוך השבעה.
- יא. בשבת שלפני היא"צ נתנו לעבור לפני התיבה גם בפסוקי דזמרה.

- יב. הקפידו שבעל היא"צ יתן "תיקון" ביום עצמו ובשבת שלפני יום הזיכרון היו כאלה שנתנו סעודה שלישית משלהם לביהמ"ד אבל הקפידו שלא לתת קידוש בשחרית של שבת זו.
- יג. קידוש בשחרית של שבת נהגו לתת רק בשעת שמחה כמו ברית מילה, נישואין וכו'.
- יד. תפלת אל מלא רחמים אמרו רק בבית העלמין ובימים שהציבור מזכירים נשמות.
- טו. בבית העלמין אמרו ספר רביעי של תהילים ואח"כ יהי"ר ואל מלא רחמים.
- טז. לא אמרו את התפלות שב"מענה לשון".
- יז. בנוסח היה"ר שאחר תהילים הוסיפו "ותגזור עלינו גזרות טובות ישועות ונחמות וכו' תבנה בית מקדשנו ותפארתנו במהרה בימינו.
- יח. כשחזרו רבותינו מבית העלמין הלכו מיד לטבול.

עאורות "היכל הברכה" – "באמר ה' אלי הקהל לי את העם ואשמיעם..."

"יום, אֲשֶׁר עֲמַדְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּחָרֵב, בְּאָמַר יְהוָה אֵלַי הַקְהֵל־לִי אֶת־הָעָם, וְאֲשַׁמְעֵם אֶת־דְּבָרֵי: אֲשֶׁר יִלְמְדוּן לִירְאָה אֹתִי, כָּל־הַיְמִים אֲשֶׁר הֵם חַיִּים עַל־הָאָדָמָה, וְאֶת־בְּנֵיהֶם, יִלְמְדוּן" [דברים, ד]

כתב הסבא קדישא בהיכל הברכה [דברים ד, י] "באמר" חסר ואו בכל קריא והם תלת, באמר עם ה' אלה ומארצו יצאו, באמר אלי כל היום איה אלהיך, וכשתזכך עצמך לבוא למדרגות קבלת התורה כמו שהעידו על מרן הקדוש רבינו חיות נפשנו אור זורח האר"י הבעש"ט שהיה לומד תורה עם התלמידים הקדושים היה מלהטת אש סביבותיהם ומתקבצין מלאכי השרת והיו שומעין הקלת והברקים ואמירות אנכי ה' אלהיך מפי השי"ת וזה ידוע ומפורסם הרבה וכשזוכין לזה יכולין לעשות אתות ומופתים בארץ שיתגדל ויתקדש שמו יתברך עד שיעידו הכל כי יש אלהים בישראל .... "ואשמיעם" חסר יוד הרבים כי היו בלב אחד כאיש אחד באחדות אחד, "ילמדון ילמדון" תרין בפסוק יתיר נון, כי באיזו משמעות ילמדו בלא נון הוא לכל יחיד ויחיד של הרבים שילמדו אבל כתיב חרב על הבדים כמבואר כשעוסקין בד בבד לכך כתיב ילמדון כינוי על הרבים בכללות וכן בניהם ילמדון כינוי על הרבים בכללות ללמד את בני חברו כי התלמידים קרויים בנים.

עאורות לילדים ונוער - בכל מאדך - בכל ממונך

ר' דוד הגביר היה תלמיד חכם וירא שמים שפרנסתו צלחה בידו ממסחר בעצים. במשך החורף היו פועליו כורתים עצים ביערות, ועם בוא האביב כאשר הפשירו הנהרות, קשרו את העצים לרפסודות והשיטום ליעדיהם על גבי הנהר. בינתיים היה הוא יושב על התורה ועל העבודה בבית המדרש.

השנה היתה זו עסקת עצים גדולה במיוחד, אך למרבה הצער בשנה זו עלה הנהר על גדותיו - הרפסודות התפרקו לרסיסים והעצים התפזרו לכל עבר. ר' דוד נותר נקי מנכסיו. בעת שאנו מספרים זאת, טרם נודע הדבר לר' דוד, ויושבי בית המדרש, שאך זה עתה שמעו את הדבר מפי המבשר, חככו בדעתם כיצד להעביר את הדבר לידיעתו.

נגשו שני אברכים אל ר' דוד, ובידם גמרא מסכת ברכות. "ר' דוד, אפשר לשאלך שאלה?" "בוודאי!" נענה להם ר' דוד. "הנה בדף ס' נאמר שאדם חייב לברך על בשורה רעה באותה שמחה שהיה מברך אילו היתה זו בשורה טובה. הייתכן?! וכי כיצד אפשר לתבוע זאת מבשר ודם?"

פתח ר' דוד והסביר לשואלים, שגם הטוב וגם הרע מאת האלקים הם, ואם כך וודאי שיש לשמוח בהנהגתו של הקב"ה. אך האברכים בשלהם - "הרי אין הדבר מתקבל על הדעת! שווה בנפשך, ר' דוד, שכל העצים ששלחת על הנהר היו נשטפים, האם היית מברך את ה' על כך בשמחה?" "וודאי!" השיב ר' דוד בהתלהבות, "הן גם הרע מאת ה' הוא."

"אם כך", השפילו האברכים את עיניהם, "יכול אתה לשמוח." כששמע ר' דוד את הפרטים מפייהם, נפל מתעלף. לאחר ששבה רוחו אליו, ביקש ר' דוד לקרוא לשני האברכים: "עכשיו גם אני איני מבין את דברי הגמרא", הודה.

עאורות החידה השבועית תשובות ניתן לשלוח לבית המדרש אור שלום ת.ד. 88 קרית ארבע מיקוד 90100

- א. מה פרוש "ועבדתם שם אלוהים"? (ברש"י)
- ב. "הראת" כמה רקיעים פתח הקב"ה כשנתן את התורה? (ברש"י)
- ג. לשם מה הבדיל משה 3 ערים הרי אינן קולטות עד שיבדלו אותן של ארץ ישראל? (ברש"י)
- ד. "ולא יסף" מה פרושו? (ברש"י)